

**FOLKETINGET
RIGSREVISIONEN**

Maj 2021

**Rigsrevisionens notat om
beretning om**

indsatsen for at undgå statsansattes besvigelser

Vedrører:**Statsrevisorernes beretning nr. 7/2020 om indsatsen for at undgå statsansattes besvigelser**

12. april 2021

RN 1404/21

Udlændinge- og integrationsministerens redegørelse af 15. februar 2021

Udenrigsministerens redegørelse af 17. februar 2021

Transportministerens redegørelse af 23. februar 2021

Forsvarsministerens redegørelse af 25. februar 2021

Indenrigs- og boligministerens redegørelse af 26. februar 2021

Beskæftigelsesministerens redegørelse af 26. februar 2021

Skatteministerens redegørelse af 1. marts 2021

Erhvervsministerens redegørelse af 1. marts 2021

Uddannelses- og forskningsministerens redegørelse af 1. marts 2021

Statsministerens redegørelse af 2. marts 2021

Miljøministerens redegørelse af 3. marts 2021

Social- og ældreministerens redegørelse af 4. marts 2021

Justitsministerens redegørelse af 4. marts 2021

Børne- og undervisningsministerens redegørelse af 4. marts 2021

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeris redegørelse af 4. marts 2021

Klima-, energi- og forsyningsministerens redegørelse af 5. marts 2021

Sundhedsministerens redegørelse af 5. marts 2021

Kulturministerens redegørelse af 5. marts 2021

(modtaget i Rigsrevisionen den 12. marts 2021)

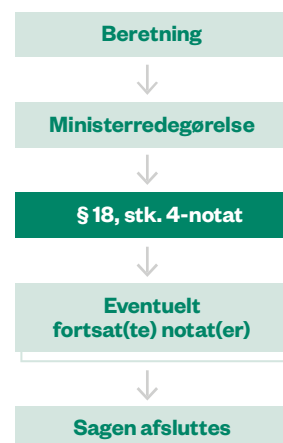
Kirkeministerens redegørelse af 9. marts 2021

Finansministerens redegørelse af 9. marts 2021

1. Social- og Indenrigsministeriet blev ved kongelig resolution af 21. januar 2021 ressortomlagt. I redegørelsen adresserer indenrigs- og boligministeren alene de forhold, som fremadrettet vedrører Indenrigs- og Boligministeriets område, mens redegørelsen fra social- og ældreministeren alene vedrører de forhold, som fremadrettet hører under Social- og Ældreministeriets ressortområde.

Det følger af kongelig resolution af 19. november 2020, at Miljø- og Fødevarerministeriet har skiftet navn til Miljøministeriet, og at der er blevet oprettet et særskilt ministerium for fødevarer, landbrug og fiskeri. I redegørelsen adresserer miljøministeren derfor kun opfølgning inden for Miljøministeriets ressort. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri forholder sig til opfølgning inden for det nuværende ministerium for fødevarer, landbrug og fiskeris område.

Sagsforløb for en større undersøgelse

Du kan læse mere om forløbet og de enkelte step på www.rigsrevisionen.dk

2. Rigsrevisionen vurderer i dette notat de initiativer, som ministrene har iværksat eller vil iværksætte som følge af Statsrevisorernes bemærkninger og beretningens konklusioner.

Konklusion

Ministrene tager samstemmende beretningen til efterretning og vil arbejde for, at forretningsgange og interne kontroller samlet set bliver tilfredsstillende i forhold til at begrænse risikoen for, at statsansatte kan begå besvigelser.

Alle ministrene oplyser, at de har arbejdet med at styrke det generelle ledelsesfokus på interne kontroller og risikostyring, herunder bl.a. det departementale tilsyn, og at de fortsat vil sikre og fastholde et solidt kontrolmiljø ved hjælp af en række forskelligartede initiativer. Rigsrevisionen finder arbejdet med det styrkede ledelsesfokus tilfredsstillende og vurderer, at denne del af sagen kan afsluttes.

Rigsrevisionen baserer denne konklusion på følgende:

- Alle ministrene tilkendegiver vigtigheden af intern kontrol og risikostyring og nævner en lang række initiativer, der er igangsat i de forskellige ministerier.

7 af ministerierne har nu opdateret ministerieinstruksen med eksplicite beskrivelser af hovedelementerne i ministeriets tilrettelæggelse af den interne kontrol og risikostyring. Rigsrevisionen vil fortsat følge, at Statsministeriet, Justitsministeriet, Forsvarsministeriet, Udlændinge- og Integrationsministeriet, Social- og Ældreministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet, Kirkeministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Transportministeriet, Indenrigs- og Boligministeriet, Erhvervsministeriet, Sundhedsministeriet og Miljøministeriet får opdateret ministerieinstruksen.

Flere ministerier har arbejdet på at øge sikkerheden i de fællesstatslige it-systemer for at sikre en betryggende funktionsadskillelse. Det har de gjort ved at gennemgå ministeriernes finansielle processer med fokus på kompenserende kontroller. Ministerierne har desuden arbejdet med afdækning af risici og brugerrettighedsstyring i de fællesstatslige systemer IndFak og RejsUd. Hovedparten af ministerierne har indført kontroller, der imødegår kritikken fra beretningen. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende og vurderer på den baggrund, at denne del af sagen for flere ministerier kan afsluttes.

Rigsrevisionen baserer denne konklusion på følgende:

- Udenrigsministeriet (RejsUd), Uddannelses- og Forskningsministeriet (IndFak), Børne- og Undervisningsministeriet (IndFak) og Kulturministeriet (IndFak) har alle indført kontroller, der imødegår kritikken fra beretningen.

Rigsrevisionen vil fortsat følge Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Transportministeriets initiativer i forhold til at indføre nye kontroller og foretage it-ændringer i RejsUd.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet allerede i 2020 havde implementeret nye procedurer for betalingskort. Rigsrevisionen vurderer på den baggrund, at denne del af sagen kan afsluttes.

Rigsrevisionen baserer denne konklusion på følgende:

- Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vil fremover lukke medarbejderes betalingskort på fratrædelsesdatoen.

Rigsrevisionen vil fortsat følge Forsvarsministeriets arbejde med tankkort- og betalingskortområdet og Justitsministeriets arbejde med at implementere et nyt kontroldesign for betalingskort.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at ministerierne har arbejdet med styring af brugerrettigheder i SLS, og at ministerierne har iværksat initiativer, der skal styrke lønkontrollerne. Rigsrevisionen vurderer derfor, at både sagen om styring af brugerrettigheder og sagen vedrørende lønkontrol kan afsluttes. Rigsrevisionen vil følge Finansministeriets vejledningsindsats vedrørende løn og indsatsen for at udvikle SLS, så lønnen standses, hvis der ligger ikke-godkendte indtastninger.

Flere af ministrene oplyser desuden, at de har adresseret manglerne i it-understøttelsen af tilskudsadministrationen i TAS. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at Beskæftigelsesministeriet har håndteret problemer med manglende kontrol med privilegerede brugere. Rigsrevisionen vurderer derfor, at denne del af sagen kan afsluttes, men vil fortsat følge Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets, Miljøministeriets og Kulturministeriets arbejde med at forbedre kontrollen i TAS samt Kulturministeriets arbejde med at forbedre kontrollen med biblioteksafgiften.

Flere ministre henviser til Finansministeriets opgave med at udbrede viden, vejledning og rammer for ministeriernes styrkelse af kontrolmiljøet, herunder funktionsadskillelse og kontroller i de fællesstatslige it-systemer. Finansministeren forventer at udgive reviderede vejledninger om udarbejdelse af bl.a. ministerieinstruks og en vejledning om lønkontrol i 2021. Rigsrevisionen vil fortsat følge Finansministeriets arbejde med at offentliggøre de reviderede vejledninger.

Rigsrevisionen vil fortsat følge udviklingen og orientere Statsrevisorerne om:

- 13 ministeriers (Statsministeriet, Justitsministeriet, Forsvarsministeriet, Udlændinge- og Integrationsministeriet, Social- og Ældreministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet, Kirkeministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Transportministeriet, Indenrigs- og Boligministeriet, Erhvervsministeriet, Sundhedsministeriet og Miljøministeriet) opdatering af ministerieinstrukser med eksplicite beskrivelser af hovedelementerne i ministeriets tilrettelæggelse af den interne kontrol og risikostyring
- 2 ministeriers (Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Transportministeriet) fortsatte arbejde for at sikre en betryggende funktionsadskillelse ved lokal anvendelse af de fællesstatslige it-systemer IndFak og RejsUd
- Forsvarsministeriets arbejde med tankkort- og betalingskortområdet
- Justitsministeriets arbejde med at implementere nyt kontroldesign for betalingskort

- 3 ministeriers (Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Miljøministeriet og Kulturministeriet) arbejde med at forbedre kontrollen i TAS samt Kulturministeriets arbejde med at forbedre kontrollen med biblioteksafgiften
- Finansministeriets arbejde med vejledninger om udarbejdelse af ministerie-, virksomheds- og regnskabsinstruks samt en vejledning om lønkontrol
- Finansministeriets udvikling af SLS, som vil standse hele lønnen til en person, hvis der ligger ikke-godkendte indtastninger.

I. Baggrund

3. Rigsrevisionen afgav i december 2020 en beretning om indsatsen for at undgå statsansattes besvigelser. I undersøgelsen indgik alle ministerier og ca. 140 underliggende virksomheder. Ansatte i staten kan fx begå svig ved at misbruge statens midler til at foretage private indkøb eller udbetale penge til egen konto. Beretningen handlede om ministeriernes forretningsgange og interne kontroller til at begrænse risikoen for ansattes besvigelser ved udbetalinger på de 3 områder indkøb, løn og tilskud. Under indkøb indgik også anvendelsen af betalingskort mv. I beretningen gennemgik Rigsrevisionen alle ministeriers styringsrammer i forhold til at forebygge risikoen for besvigelser begået af statsansatte vedrørende indkøb, løn og tilskud, funktionsadskillelse i de fællesstatslige it-systemer til indkøb og løn samt interne kontroller af den praktiske forvaltning af indkøb, løn og tilskud.

4. Da Statsrevisorerne behandlede beretningen, fandt de det meget utilfredsstillende, at ministerierne generelt har så svage interne kontroller og forretningsgange, at det er muligt for statsansatte at begå svig på indkøbs-, løn- og tilskudsområdet, uden at det bliver opdaget.

Statsrevisorerne indskærpede, at ministerierne generelt bør styrke deres ledelsesfokus på tilrettelæggelsen af den interne kontrol og risikostyring. Statsrevisorerne fandt desuden, at der er behov for en generel oprustning i forhold til, om kontrollerne vedrørende forvaltning af indkøb, løn og tilskud fungerer hensigtsmæssigt og i tilstrækkelig grad forebygger statsansattes mulighed for at begå svig.

I den forbindelse bemærkede Statsrevisorerne, at der er behov for, at Finansministeriet i højere grad udbreder viden, vejledning og rammer for ministeriernes styrkelse af kontrolmiljøet, herunder funktionsadskillelse og kontroller i fællesstatslige it-systemer.

5. Hele sagen og dens dokumenter kan følges på www.rigsrevisionen.dk og på www.ft.dk/Statsrevisorerne.

II. Gennemgang af ministrenes redegørelser

Ministeriernes styringsrammer i forhold til at forebygge, at statsansatte kan begå besvigelser i forbindelse med indkøb og udbetalinger af løn og tilskud

6. Statsrevisorerne indskærpede, at ministerierne generelt bør styrke deres ledelsesfokus på tilrettelæggelsen af den interne kontrol og risikostyring.

Ledelsesfokus

7. Det fremgik af beretningen, at ministeriernes tilsyn med virksomhedernes interne kontrol ikke understøtter, at den øverste ledelse har et tilstrækkeligt overblik over, om kontrollerne vedrørende indkøb, løn og tilskud fungerer hensigtsmæssigt i forhold til at forebygge statsansattes mulighed for at begå svig. Flere departementer havde i 2019 iværksat konkrete relevante tiltag for at revurdere risikoen for besvigelser som reaktion på bl.a. svigsagen i Socialstyrelsen, men tiltagene var ikke systematiske. Rigsrevisionen anbefalede derfor, at alle ministerier implementerer en systematisk styringsramme for intern kontrol og risikostyring.

Rigsrevisionens undersøgelse viste, at de fleste ministeriers styringsrammer i forhold til at forebygge, at statsansatte kan begå besvigelser, ikke var tilfredsstillende. Alle ministre tager beretningens resultater og Statsrevisorernes bemærkninger til efterretning, hvad angår ledelsesfokus på intern kontrol og risikostyring, og de fleste ministre oplyser om konkrete initiativer på ledelsesniveau til at styrke deres ledelsesfokus på tilrettelæggelsen af den interne kontrol og risikostyring. 5 ministerier (Finansministeriet, Skatteministeriet, Social- og Indenrigsministeriet, Beskæftigelsesministeriet og Børne- og Undervisningsministeriet) havde ved udgivelsen af beretningen allerede iværksat tiltag til at styrke ministeriets arbejde med intern kontrol og risikostyring. Finansministeriet var – som det også fremgår af beretningen – det første ministerium, som i 2018 gennemførte et større ”risikoafdækningsprojekt”, som omfattede kortlægning og vurdering af risici og interne kontroller for alle processer på styrelsesniveau. Finansministeren oplyser i sin redegørelse, at projektet blev drevet af departementets interne tilsynsfunktion, der også selv foretager efterprøvning af kontrolmiljøet og sikrer opfølgning på observationer og anbefalinger, herunder tilsyns- og revisionsbemærkninger.

I redegørelsen fra 9 ministre (statsministeren, justitsministeren, forsvarsministeren, sundhedsministeren, uddannelses- og forskningsministeren, kirkeministeren, ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, miljøministeren og transportministeren) fremgår det, at der nu er rettet ekstra fokus på intern kontrol og risikostyring. Ministrene nævner en række konkrete tiltag på området, som de allerede har igangsat. Blandt disse er fx:

- Et arbejde med at kortlægge det nuværende tilsyns- og kontrolmiljø på hele ministerområdet med henblik på at implementere nye tiltag og styrke koncernens samlede styringsramme (Justitsministeriet).
- Et styrket økonomisk kontrolmiljø på indkøbsområdet på tværs af hele ministerområdet. Programmet er ledelsesmæssigt forankret i ministeriets koncernledelse med deltagelse af departementschefen, styrelsesdirektører mfl. (Forsvarsministeriet).

- En kortlægning og beskrivelse af ministeriets interne kontroller og forretningsgange, herunder tilsyn med styrelser og institutioner med henblik på at tilvejebringe en konkret køreplan for revurdering og styrkelse af kontrollerne i det nødvendige omfang (Sundhedsministeriet).
- En etablering af en complianceenhed, der har ansvar for at føre tilsyn med ministeriets økonomiske forvaltning og overholdelse af love, regler og forretningsgange. Enheden refererer direkte til den ansvarlige direktør i departementet (Uddannelses- og Forskningsministeriet).
- En omfattende forvaltningsanalyse af interne forretningsgange og en analyse af den økonomiske forvaltning med særligt fokus på muligheden for svig (Miljøministeriet).

Udenrigsministeren, erhvervsministeren, udlændinge- og integrationsministeren, kulturministeren og klima-, energi- og forsyningsministeren tilkendegiver, at de har taget beretningen til efterretning, og nævner vigtigheden af intern kontrol og risikostyring, dog uden at nævne konkrete tiltag i deres redegørelse.

Flere af de 20 ministre henviser til, at Finansministeriet først i juni 2020 udgav *Vejledning om finansiel intern kontrol*, og at de først herefter med udgangspunkt i denne vejledning indretter kontrolsystemerne, så de afspejler en vurdering af væsentlighed og risici.

8. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at alle ministre tager beretningens resultater og Statsrevisorernes bemærkninger til efterretning, hvad angår ledelsesfokus på intern kontrol og risikostyring, og at de fleste ministre oplyser om konkrete initiativer på ledelsesniveau til at styrke deres ledelsesfokus på tilrettelæggelsen af den interne kontrol og risikostyring.

Rigsrevisionen vurderer derfor, at den del af sagen, der omhandler ledelsesfokus, kan afsluttes.

Ministerieinstrukser

9. Det fremgik af beretningen, at kun 4 ministerier (Udenrigsministeriet, Finansministeriet, Skatteministeriet og Beskæftigelsesministeriet) i deres respektive ministerieinstrukser havde eksplicite beskrivelser af hovedelementerne i ministeriets tilrettelæggelse af den interne kontrol og risikostyring, herunder tilsynet med udførende enheder. Dette på trods af, at det har været et krav i regnskabsbekendtgørelsen siden 2018. Tabel 1 viser status på arbejdet med ministerieinstrukser.

Tabel 1
Status på arbejdet med ministerieinstrukser

	Har ajourført ministerieinstruksen	Har igangsat ajourføring af ministerieinstruksen	Afventer ajourføring af ministerieinstruksen	Havde allerede ajourført ministerieinstruksen
Statsministeriet		X		
Udenrigsministeriet				X
Finansministeriet				X
Erhvervsministeriet			X	
Skatteministeriet				X
Justitsministeriet		X		
Forsvarsministeriet		X		
Udlændinge- og Integrationsministeriet			X	
Social- og Ældreministeriet		(X)	X	
Sundhedsministeriet			X	
Beskæftigelsesministeriet				X
Uddannelses- og Forskningsministeriet		X		
Børne- og Undervisningsministeriet	X			
Kulturministeriet	X			
Kirkeministeriet		X		
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri		X		
Miljøministeriet			X	
Transportministeriet			X	
Indenrigs- og Boligministeriet			X	
Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet	X			
I alt	3	6 (1)	7	4

Det fremgår af tabel 1, at 4 ministerier i forvejen havde opdateret ministerieinstruksen, hvilket også fremgår af beretningen.

Det fremgår desuden af tabellen, at 3 ministerier (Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Børne- og Undervisningsministeriet og Kulturministeriet) nu har ajourført ministerieinstruksen med hovedelementerne i ministeriets interne kontrol og risikostyring, mens 6 ministre (statsministeren, justitsministeren, forsvarsministeren, uddannelses- og forskningsministeren, kirkeministeren og ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri) redegør for, at de har iværksat et større arbejde med at kortlægge og beskrive interne kontroller og forretningsgange, herunder det nuværende tilsyns- og kontrolmiljø på hele ministerområdet. Resultaterne af dette arbejde vil blive anvendt til at ajourføre ministerieinstruksen og andre instrukser på ministerområdet.

Social- og Ældreministeriet fremgår 2 steder i tabellen, da ministeren oplyser, at ministeriet på baggrund af Rigsrevisionens bemærkninger og anbefalinger og i medfør af den nylige ressortændring vil gennemføre en revision af ministerie-, virksomheds- og regnskabsinstrukser på ministerområdet i 2021. Samtidig afventer ministeren dog også Økonomistyrelsens vejledning.

Af de 7 ministerier, som ikke har igangsat ajourføring af ministerieinstruksen, har 4 ministerier (Udlændinge- og Integrationsministeriet, Social- og Ældreministeriet, Transportministeriet og Indenrigs- og Boligministeriet) efterspurgt vejledning fra Økonomistyrelsen til understøttelse af implementeringen af regnskabsbekendtgørelsens krav om beskrivelse af tilrettelæggelsen af intern kontrol og risikostyring og afventer fortsat endelige vejledninger til udarbejdelse af relevante instrukser. 3 ministre (erhvervsministeren, sundhedsministeren og miljøministeren) nævner ikke initiativer i forhold til ministerieinstruksen i deres redegørelser.

10. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at flere ministerier enten har opdateret eller igangsat en opdatering af ministerieinstruksen med eksplicite beskrivelser af hovedelementerne i ministeriets tilrettelæggelse af den interne kontrol og risikostyring, herunder tilsynet med udførende enheder. Rigsrevisionen vil fortsat følge, om de 13 ministerier (Statsministeriet, Justitsministeriet, Forsvarsministeriet, Udlændinge- og Integrationsministeriet, Social- og Ældreministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet, Kirkeministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Transportministeriet, Indenrigs- og Boligministeriet, Erhvervsministeriet, Sundhedsministeriet og Miljøministeriet) får opdateret ministerieinstruksen.

Ministeriernes praksis for interne kontroller vedrørende indkøb, løn og tilskud

11. Statsrevisorerne fandt det meget utilfredsstillende, at ministerierne generelt har så svage interne kontroller og forretningsgange, at det er muligt for statsansatte at begå svig på indkøbs-, løn- og tilskudsområdet, uden at det bliver opdaget.

Kontroller vedrørende indkøb

12. Statsrevisorerne hæftede sig ved, at det er muligt at omgå den systemunderstøttede funktionsadskillelse i de fællesstatslige it-systemer IndFak og RejsUd, fx via lokale tilpasninger eller tildeling af brugerrettigheder.

Hovedparten af ministrene oplyser, at ét eller flere tiltag i forhold til kontroller i RejsUd og IndFak er gennemført i 2020 eller vil blive gennemført i 2021 eller senere for at adressere kritikken. Tiltagene vedrører enten nye retningslinjer og processer, undersøgelser, it-ændringer eller andre nye kontroller. Uddannelses- og forskningsministeren og kulturministeren oplyser i øvrigt, at tiltagene for RejsUd og IndFak er endeligt implementeret.

13. Rigsrevisionen udtog en række virksomheder til videre undersøgelse af kontrollerne i RejsUd og IndFak. For RejsUd var det 5 virksomheder: Udenrigsministeriet, Sundheds- og Ældreministeriets departement, Landbrugsstyrelsen og Fødevarestyrelsen (Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri) samt Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen (Transportministeriet).

Sundheds- og Ældreministeriet blev opdelt i starten af 2021 ved kongelig resolution, og der er derfor ikke længere et departement til at svare på kritikken af virksomheden.

Udenrigsministeren oplyser, at kompenserende kontroller for RejsUd blev indført i 2020, hvilket også er nævnt i beretningen.

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri og transportministeren oplyser, at der vil blive indført nye kontroller og foretaget it-ændringer, som skal forbedre kontrollen med RejsUd. De 2 ministre tilføjer yderligere, at reglerne på området er blevet indskærpet over for virksomhederne.

For IndFak blev 6 virksomheder udtaget til videre undersøgelse: Sundheds- og Ældreministeriets departement, Dansk Dekommissionering (Uddannelses- og Forskningsministeriet), Danmarks Evalueringsinstitut (Børne- og Undervisningsministeriet) samt Det Kongelige Teater, Den Danske Filmskole og Statens Værksteder for Kunst (Kulturministeriet).

Uddannelses- og forskningsministeren oplyser, at der hos Dansk Dekommissionering er blevet oprettet en elektronisk funktionsadskillelse i IndFak, og antallet af medarbejdere med prokura er blevet begrænset.

Børne- og undervisningsministeren oplyser, at Danmarks Evalueringsinstitut har ændret arbejdsgangene, så funktionsadskillelsen er sikret, og at Økonomistyrelsen har sikret funktionsadskillelsen i IndFak via en opdatering af systemopsætningen, så det ikke længere er muligt at tilsidesætte 4-øjnekontrollen. Herudover er regnskabsbekendtgørelsens regler indskærpet over for instituttets bestyrelse. Ministeren oplyser desuden, at der er foretaget en gennemgang af 10 % af konteringerne fra 2019, hvor varemottager og godkender har været samme medarbejder, uden at finde tegn på svig, men gennemgangen viste samtidig, at der var behov for at styrke dokumentationen i IndFak. Danmarks Evalueringsinstitut vil derfor opdatere den interne IndFak-vejledning i 1. kvartal 2021.

Kulturministeren oplyser, at Det Kongelige Teater, Den Danske Filmskole og Statens Værksteder for Kunst har håndteret kritikken af funktionsadskillelsen i IndFak.

14. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at Udenrigsministeriet (RejsUd), Uddannelses- og Forskningsministeriet (IndFak), Børne- og Undervisningsministeriet (IndFak) og Kulturministeriet (IndFak) alle har indført kontroller, der imødegår kritikken fra beretningen. Rigsrevisionen vurderer på den baggrund, at denne del af sagen kan afsluttes.

15. Rigsrevisionen vil fortsat følge Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Transportministeriets initiativer i forhold til at indføre nye kontroller og foretage it-ændringer i RejsUd.

Kontroller vedrørende betalings- og tankkort

16. Statsrevisorerne hæftede sig ved, at der er risiko for, at medarbejdere kan anvende statslige betalingskort til privat forbrug, som bør imødegås med fastsatte retningslinjer og monitorering. Statsrevisorerne fandt det meget utilfredsstillende, at der er konkrete eksempler fra Justitsministeriet og Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet på, at medarbejdere har brugt statslige betalingskort i strid med gældende regler, og at der er eksempler på, at ansatte har brugt statslige betalingskort og tankkort i Forsvarsministeriet i strid med gældende regler. Statsrevisorerne fandt yderligere, at det er en skærpende omstændighed, at Forsvarsministeriet gentagne gange er blevet gjort opmærksom på et mangelfuldt kontrolmiljø på indkøbsområdet.

17. Forsvarsministeren anerkender i sin redegørelse, at ministeriets processer og kontroller for tankkort på visse områder kan forbedres. Ministeren oplyser, at tankkortområdet skal analyseres, at der er sendt et brev til alle styrelser på ministerområdet for at skabe mere generel opmærksomhed om reglerne på tankkortområdet, og at der er iværksat et arbejde med en automatiseret løsning, der vil forbedre den allerede eksisterende kontrol på området. Den automatiserede løsning forventes at være på plads i løbet af 2021.

Forsvarsministeren oplyser desuden, at ministeriet har udsendt en guide til alle medarbejdere om korrekt brug af betalingskort og et brev til alle chefer om chefsansvaret i relation til betalingskort. Desuden har ministeriet opdateret sin interne vejledning til screeningsproces af betalingskorttransaktioner. Ministeren oplyser videre, at der halvårligt gennemføres en temaanalyse af, om kontanthævninger på betalingskort sker inden for gældende retningslinjer.

Endelig oplyser forsvarsministeren, at ministeriet er i dialog med Økonomistyrelsen om afklaring af regelgrundlaget for dokumentation i forhold til småfornødenheder, der modregnes i time- og dagpenge. Først efter endeligt svar fra Økonomistyrelsen vil ministeriet tage stilling til, hvilke konkrete tiltag der er nødvendige på området.

18. Justitsministeren oplyser i sin redegørelse, at alle betalingskort i politiet og anklagemyndigheden blev spærret i december 2020. Det drejede sig om ca. 550 betalingskort. Alle nye kort, der udstedes fremover, vil være firmahæftende, hvorved der sikres løbende overblik over og kontrol med udgifter afholdt med de udstedte kort. Ministeren oplyser herudover, at retningslinjerne er blevet tydeliggjort, og kriterierne for udstedelse er blevet skærpet, så det samlede antal udstedte kort fremover vil være væsentligt lavere end før. Rigspolitiet vil revidere regnskabsinstruksen med de skærpede regler for anvendelse og udstedelse af betalingskort og styrke kommunikationen herom internt i politiet. Endelig oplyser ministeren, at alle betalingskorttransaktioner fremover vil blive kontrolleret og godkendt i enten IndFak eller RejsUd, og at der i 1. kvartal 2021 vil være et nyt kontrol design, som skal sikre, at betalingskorttransaktioner bliver afregnet rettidigt.

19. Klima-, energi- og forsyningsministeren oplyser, at ministeriet vurderer, at Statsrevisorernes kritik af DMI's håndtering af betalingskort er for hård, da DMI selv opdagede de uretmæssige betalingskorttransaktioner i RejsUd. Det viser ifølge ministeren, at DMI's monitorering af korttransaktioner og retningslinjer virkede efter hensigten. Ministeren oplyser, at DMI på baggrund af sagen fremover vil lukke fratrådte medarbejderes kort på fratrædelsesdatoen, hvilket også fremgår af beretningen.

20. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at klima-, energi- og forsyningsministeren allerede i 2020 havde implementeret nye procedurer for betalingskort, og at kortene fremover lukkes på fratrædelsesdatoen. Rigsrevisionen vurderer på den baggrund, at denne del af sagen kan afsluttes.

21. Rigsrevisionen vil fortsat følge Forsvarsministeriets arbejde med tankkort- og betalingskortområdet og Justitsministeriets arbejde med at implementere det nye kontrolsystem for betalingskort.

Kontroller vedrørende løn

22. Statsrevisorerne hæftede sig ved, at det er muligt at omgå den systemunderstøttede funktionsadskillelse i SLS.

Det fremgik af beretningen, at der var mangler i flere ministeriers lønkontroller og styring af brugerrettigheder i SLS. Det fremgår af redegørelserne fra de berørte ministre, at ministerierne har arbejdet med tiltag vedrørende forvaltning af løn, så det understøttes, at lønforvaltningen fungerer hensigtsmæssigt og i tilstrækkelig grad forebygger statsansattes mulighed for at begå svig.

5 ministre oplyser, at de har afsluttet initiativer i forhold til brugerstyring og har bragt de konstaterede forhold i orden. Det gælder udenrigsministeren, social- og ældreministeren, indenrigs- og boligministeren, børne- og undervisningsministeren og klima-, energi- og forsyningsministeren. Derudover oplyser skatteministeren, at der er foretaget en omfattende gennemgang af medarbejdernes brugerrettigheder i koncernens it-systemer, så det sikres, at kun medarbejdere med et arbejdsbetinget behov har adgang.

Erhvervsministeren tager den fulde beretning til efterretning. Justitsministeren oplyser, at ministeriet har udvalgt kontrol og tilsyn som et koncernfælles indsatsområde i 2021, hvor myndighedernes procedurer for anvendelse af de fællesstatslige it-systemer også vil indgå. Sundhedsministeren oplyser, at ministeriet vil sætte en kortlægning og beskrivelse af ministeriets interne kontroller og forretningsgange i gang. Ministeriet vil samtidig føre tilsyn med styrelser og institutioner med henblik på at tilvejebringe en konkret køreplan, der skal revurdere og styrke kontrollerne i det nødvendige omfang.

23. For så vidt angår Rigsrevisionens kritik af lønkontroller oplyser indenrigs- og boligministeren, social- og ældreministeren og uddannelses- og forskningsministeren, at de konstaterede forhold er bragt i orden. 3 ministerier (Kulturministeriet, Transportministeriet og Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet) har dog endnu uafsluttede initiativer på området.

Kulturministeren oplyser således, at Rigsrevisionen i 2019 har konstateret væsentlige fejl og mangler i lønkontrollerne hos Den Danske Scenekunstscole og Det Kgl. Teater. Det Kgl. Teater har ifølge ministeren oplyst, at problemstillingen er håndteret. Den Danske Scenekunstscole har i vidt omfang håndteret problemstillingen og forventes at være fuldt i mål med dette ved udgangen af 1. kvartal 2021, men Kulturministeriet vil følge håndteringen, indtil problemstillingen er endeligt håndteret.

Transportministeren oplyser, at Banedanmark har igangsat et større arbejde med at forenkle arbejdsgange og processer, så risikoen for fejl mindskes, bl.a. ved at have udbygget et kontrolsystem. Samtidig arbejdes der med procesoptimeringer i forhold til at sikre flere digitale arbejdsprocesser, der skaber gennemsigtighed og overblik for både medarbejdere og ledere.

Klima-, energi- og forsyningsministeren oplyser, at Energistyrelsen er i gang med at etablere systematiske lønkontroller, der lever op til kravene, og udarbejde en fast procedure for gennemførelse af lønkontroller. Energistyrelsen vil desuden gennemføre bagudrettede lønkontroller for 2019 og 2020. Energistyrelsen har ifølge ministeren oplyst, at styrelsen forventer, at arbejdet er afsluttet ved udgangen af 2. kvartal 2021.

24. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at ministerierne har arbejdet med styring af brugerrettigheder, og vurderer, at sagen om styring af brugerrettigheder kan afsluttes. Rigsrevisionen finder det endvidere tilfredsstillende, at ministerierne har iværksat initiativer, der skal styrke lønkontrollerne. Rigsrevisionen vurderer, at sagen vedrørende lønkontrol kan afsluttes.

Kontroller vedrørende tilskud

25. Statsrevisorerne hæftede sig ved, at 4 ud af 5 udvalgte ministerier, der anvendte it-systemet TAS til forvaltning af tilskud, gjorde det uden tilstrækkelig kontrol med styring af brugerrettigheder og logning og uden tilstrækkelig kontrol af privilegerede brugere.

Det fremgik af beretningen, at Kulturministeriet anvendte et lokalt it-system til administration af en mindre tilskudsordning kaldet biblioteksafgiften, og at der her var manglende funktionsadskillelse og utilstrækkelig styring af brugerrettigheder, hvilket gav risiko for, at ansatte kunne begå svig.

Beskæftigelsesministeriet, Miljøministeriet, Social- og Indenrigsministeriet, Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet og Kulturministeriet indgik i revisionen af TAS. Social- og Indenrigsministeriet havde indført tilstrækkelige kontroller i undersøgelsesperioden til at begrænse risikoen for svig. De resterende 4 ministerier vil enten ændre forretningsgange, øge tilsynet, foretage ændringer i roller og rettigheder eller udarbejde nye risikovurderinger.

26. Beskæftigelsesministeren oplyser i sin redegørelse, at rettighedsadministratorer ikke fremover vil kunne deltage i tilskudsadministrationen. Herudover har ministeriet allerede indført supplerende forretningsgange og retningslinjer for administration af brugerrettigheder.

27. Miljøministeren oplyser, at der foretages risikovurderinger af Miljøstyrelsens systemer, som forelægges direktionen, og der udarbejdes handlingsplaner, hvor dette vurderes påkrævet. I forbindelse med den seneste risikovurdering af TAS er det vurderet, at der ikke er behov for yderligere handlinger. Herudover har ministeriet i slutningen af 2019 oprettet en kontrol med privilegerede brugeres adgange og aktiviteter på sagsniveau i TAS. Endelig oplyser ministeren, at der er taget en ny version af TAS i brug i 2020, som logger privilegerede brugeres handlinger – dvs. ændringer i opsætninger, aktiviteter og brugere – så disse nu kan kontrolleres. Ministeren er i øvrigt uenig i Rigsrevisionens kritik af manglende funktionsadskillelse i TAS, da privilegerede brugere ikke havde adgang til hverken server eller database. Rigsrevisionen skal hertil bemærke, at kritikken af den manglende funktionsadskillelse i TAS ikke vedrører adgang til servere eller databaser, men det faktum, at privilegerede brugere kan oprette fiktive brugere og anvende disse konti til at omgå funktionsadskillelsen. Miljøministeren har i sin redegørelse ikke oplyst om nye kontroller til at imødegå denne risiko.

28. Klima-, energi- og forsyningsministeren oplyser, at ministeriet (Energistyrelsen) er i gang med at udarbejde en ny risikovurdering af TAS, der indeholder nye brugerroller og beskrivelser. Den nuværende brugerkontrol formaliseres og systematiseres, så der aktivt bliver taget stilling til, om medarbejderen fortsat har et arbejdsbetinget behov for adgangen. Energistyrelsen er derudover også i gang med at udarbejde rapporter til brugerkontroller af bl.a. privilegerede brugeres handlinger.

29. Kulturministeren oplyser, at risikovurderingerne vil blive tilpasset fremadrettet, og at TAS vil blive opgraderet i 2021, så privilegerede brugeres handlinger kan logges og kontrolleres. Ministeren oplyser med hensyn til biblioteksafgiften, at ministeriet vil udarbejde en ny risikovurdering, og at Slots- og Kulturstyrelsen er i gang med at undersøge, hvordan den manglende funktionsadskillelse kan elimineres, så der ikke er én medarbejder, der har ubegrænset adgang og rettigheder til systemet.

30. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at Beskæftigelsesministeriet har håndteret problemer med manglende kontrol med privilegerede brugere. Rigsrevisionen vurderer derfor, at denne del af sagen kan afsluttes.

31. Rigsrevisionen vil fortsat følge Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets, Miljøministeriets og Kulturministeriets arbejde med at forbedre kontrollen i TAS samt Kulturministeriets arbejde med at forbedre kontrollen med biblioteksafgiften.

Finansministeriets udbredelse af viden, vejledning og rammer for ministeriernes styrkelse af kontrolmiljøet

32. Statsrevisorerne bemærkede, at der er behov for, at Finansministeriet i højere grad udbreder viden, vejledning og rammer for ministeriernes styrkelse af kontrolmiljøet, herunder funktionsadskillelse og kontroller i fællesstatslige it-systemer.

33. Det fremgik af beretningen, at der generelt manglede viden i ministerierne om, hvad kravet i regnskabsbekendtgørelsen betød, og hvordan det kunne implementeres i ministeriernes instrukser og interne procedurer. Således havde flere ministerier efterspurgt vejledning fra Økonomistyrelsen for at kunne implementere regnskabsbekendtgørelsens krav om beskrivelser af tilrettelæggelsen af intern kontrol og risikostyring i deres ministerieinstruks og interne procedurer.

Finansministeren har noteret sig, at Rigsrevisionen vurderer, at der generelt har manglet viden i ministerierne om, hvad kravet (beskrivelser af hovedelementerne i ministeriets interne kontrol og risikostyring) i regnskabsbekendtgørelsen betyder, og hvordan det kan implementeres i ministeriernes instrukser og interne procedurer. Økonomistyrelsen udgav i juni 2020 en vejledning om intern finansiel kontrol. Dog er vejledningen til ministeriernes udarbejdelse af ministerieinstrukser ikke opdateret i forhold til den gældende regnskabsbekendtgørelse. Finansministeren oplyser i forlængelse heraf, at Økonomistyrelsen forventer at udgive reviderede vejledninger om udarbejdelse af ministerie-, virksomheds- og regnskabsinstrukser og en vejledning om lønkontrol i 2021.

34. Finansministeren oplyser herudover i sin redegørelse, at Økonomistyrelsen fremadrettet vil styrke sin vejledning og rådgivning på området og oprette en rådgivningsfunktion om implementering af gode kontrolmiljøer i statslige institutioner. Økonomistyrelsen har herudover i efteråret 2020 afviklet en række webinarer om intern kontrol, tilsyn og risikostyring for ledere og medarbejdere i statslige institutioner med ansvar for kontrolmiljø, tilsyn eller risikostyring. I 2021 igangsættes endvidere et tværstatsligt netværk, som skal danne ramme for videndeling på tværs af statslige institutioner om indsatsen for styrket kontrol og tilsyn.

Herudover oplyser finansministeren, at Økonomistyrelsen i 2021 også igangsætter et arbejde med at udvikle e-læringskurser om intern kontrol, tilsyn og risikostyring til udvalgte ledelsesniveauer i centraladministrationen og til budget- og regnskabsansvarlige. Formålet er at styrke viden om roller og ansvar samt viden om det gældende regelsæt på området.

35. Finansministeren oplyser videre, at Økonomistyrelsen har bestilt en ændring til IndFak med forventet implementering i 1. kvartal 2021, der sikrer, at der systemmæssigt spærres for, at den sidste person, der godkender en faktura, kan være sammenfaldende med den sidste person, der har varemottaget. Dette uanset om der allerede tidligere har været mindst 2 forskellige personer involveret i den samlede disponering og godkendelse af fakturaen. En tilsvarende ændring er bestilt til RejsUd. Ændringen sikrer, at der systemmæssigt spærres for, at man som rejsende kan komme til at godkende sin egen afregning, uanset om der allerede har været 2 personer inde over godkendelsen af afregningen.

Begge ændringer vil yderligere minimere behovet for kompenserende kontroller i de enkelte virksomheder. Desuden oplyser finansministeren, at Økonomistyrelsen i 2020 igangsatte en udvikling i SLS, som vil standse hele lønnen til en person, hvis der ligger ikke-godkendte indtastninger. Denne nye funktionalitet vil afskaffe behovet for en manuel kontrol og planlægges sat i drift så hurtigt som muligt i 2021.

36. Rigsrevisionen vil fortsat følge Finansministeriets arbejde med at offentliggøre vejledninger og udvikle SLS, så lønnen standses, hvis der ligger ikke-godkendte indtastninger.